

Tyresö kommun
Marit Andersson
Sekreterare
Valnämnden

TJÄNSTESKRIVELSE

2013-01-15

1 (2)

Diarienummer

2012/KS 0356 001

Valnämnden

Motion om oberoende forskningsförankrad utvärdering av 2012 års folkomröstning

Förslag till beslut:

Kommundirektörens stab föreslår att Miljöpartiets motion om en oberoende forskningsförankrad utvärdering av 2012 års folkomröstning avslås. En forskningsanknuten utvärdering ska genomföras av SKL, Sveriges Kommuner och Landsting.

Kommundirektörens stab

Catarina Stavenberg
Tf Kvalitetschef

Sammanfattning

Marie Åkesdotter (MP), Peter Bylund (MP), Peter Söderlund (MP) och Lilian Nylinder (MP) har lämnat in en motion med beslutsförslaget:

- Att omgående kontakta intuitionen för valforskning på Göteborgs eller Stockholms universitet för en oberoende utvärdering av Tyresös folkomröstning 2012 i enlighet med motionens frågeställningar.

Kommundirektörens stab föreslår att motionen avslås. En forskningsanknuten utvärdering ska genomföras av SKL, Sveriges Kommuner och Landsting.

Beskrivning av ärendet

Sedan den 1 januari gäller nya bestämmelser för folkinitiativ om folkomröstning i kommuner och landsting. Tio procent av de röstberättigade ska stå bakom förslaget till folkomröstning. Samtidigt blir det svårare för fullmäktige att avvisa ett folkinitiativ. För detta krävs två tredjedelar av ledamöterna säger nej till att genomföra en folkomröstning. Den fråga som man vill ha folkomröstning om ska vara sådan som fullmäktige kan besluta om. Kommunfullmäktige i Tyresö kommun beslutade den 8 mars 2012 att genomföra en folkomröstning om taxan inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning som beslutades i april 2011.

Motionärerna redovisar fyra olika frågeställningar.

- *Formulering av frågeställningen – vilket mandat har kommunfullmäktige att ändra på folkinitiativets fråga? Hur stor frihet har kommunfullmäktige att ändra inriktningen av folkinitiativet?*

Lag (1994:692) om kommunala folkomröstningar föreskriver i 2 § vilka frågor som ska beslutas av fullmäktige, bland annat ”den fråga och de svarsalternativ som ska ställas till de röstberättigade”.

Den 10 maj 2013 fattade kommunfullmäktige, efter att ärendet beretts i valnämnden och kommunstyrelsen, beslut om frågan skulle lyda: "Ska Tyresö kommun fortsätta tillämpa den nya taxan inom omsorgen för äldre och personer med funktionsnedsättning som beslutades i mars 2011?". Svarsalternativen var "JA", "NEJ" och "BLANK".

Frågan om koppling till den ordalydelse som användes vid namninsamlingen regleras inte, men i faktablad nr 8 ("Det förstärkta folkinitiativet") från Sveriges kommuner och Landsting från september 2012 står att läsa "Det är viktigt att röstsedlarna utformas så att den fråga som väckts genom folkinitiativet också besvaras vid omröstningen".

Kommundirektörens stab gör bedömningen att ett utvecklingsområde inför nästa eventuella folkomröstning är att samråda med initiativtagarna i ett tidigare skede om frågeställningen.

- *I vilken utsträckning ska kommunen informera invånarna om vad folkomröstningen handlar om utan att riskera att bli partisk för någon av de olika sidorna?*

När folkomröstningar genomförs, har kommunerna mycket större frihet än vid val till riksdag, landsting och kommun att besluta om genomförandet. Lag (1994:692) om kommunala folkomröstningar reglerar frågan om information i 3 §: Kommunen (eller landstinget) ska på ett lämpligt sätt informera sina medlemmar om det som fullmäktige beslutat om enligt 2 § och om vad som i övrig gäller för folkomröstningen".

Lagrummet ger ett stort utrymme för tolkningar. Kansliets uppfattning om hur lagrummet skulle efterlevas var att skicka ut information med röstkortet, ha information på hemsidan, anordna en utställning i kommunens Servicecenter samt att både ja- och nej-sidan fick framföra sina argument i kommunbilagan i Mitt-i Tyresö. Synpunkter framfördes att informationen var otydlig och partisk. Kommundirektörens stab gör bedömningen att full enighet i situationer som denna är svår att nå, då tolkningar ofta är subjektiva. Tjänstemännens fokus har varit att ge medborgarna saklig och korrekt information och både ja- och nej-sidan har haft möjlighet att påverka materialet.

- *"Hur ska det gå till när kommunen tar fram en kommunikationsplan/information som ska förmedlas till invånarna? Ska det t.ex. vara samma process som vid formuleringen av frågeställningen – att kommunfullmäktige ger valnämnden i uppdrag att formulera en fråga som sedan processas och beslutas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige?"*
Kommunallagen föreskriver i 26 § att alla ärenden ska beredas innan fullmäktige fattar sitt beslut. Av det skälet processades formuleringen av frågan i valnämnd och kommunstyrelse. När det gäller information till medborgarna finns det inte några regler, utan kommunen beslutar själv.

I och med att valnämnden är ansvarig för genomförandet av folkomröstningen, beslutade den om informationsbroschyren som gick ut tillsammans med röstkortet. Detta överklagades till förvaltningsrätten av (S) och (MP), men 2013-01-09 meddelade förvaltningsrätten i sin dom (2012/KS 0269 009) att överklagandet avslagits. I domskälen anges att rätten finner att det måste falla inom valnämndens kompetensområde att godkänna en informationsbroschyr som ska bifogas röstkortet. Kommundirektörens stab och kansliet gör bedömningen att det således är lämpligt att samma ordning används vid en eventuell framtida folkomröstning. Ett förbättringsområde är dock att informationsenheten kopplas in mycket tidigt i förberedelserna, så att en kommunikationsplan kan förankras bättre.

- *"Folkomröstningar är rådgivande – men kan det behövas riktlinjer och rekommendationer kring storleken av valdeltagandet och hänsyn till majoriteten för ett visst förslag?"*

Det är upp till varje kommun att fastställa eventuella riktlinjer i detta avseende. Frågan tas lämpligen upp om en folkomröstning skulle bli aktuell igen.

Sammanfattningsvis föreslår kommundirektörens stab att motionen ska avslås. Folkomröstningar har under 2012 genomförts på flera håll i landet och en forskningsanknuten utvärdering av dessa planeras av Sveriges kommuner och landsting. Tyresö kommun kommer att ta initiativ till att den folkomröstning som genomfördes den 23 september

2012 omfattas av utredningen. Utvärderingen beräknas bli klar i slutet av 2013.

